

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petifvrtica 75 vin., pogojen prostor 1'25 v; razglašni in poslano vrstica po 1'50 v; večkratne objave po dogovornu primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna števil. stane 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, za mesec 6 K. Za Nemčijo celo leto 77 K, za ostalo tujino in Ameriko 84 K. — Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/L, Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Samo Pravda:

RUSIJA.

V trg. glasilu »Jugoslavenski ekonomista« prinaša »Adriaticus« plamteče gospodarske članke, polne čvrste inicijative in vere v našo bodočnost.

Čujmo, kaj pravi o Rusiji: »Rusija Romanovih ne obstoji več. Požrla jo je svetovna vojna. Tolstoj in Dostojevski sta proniknila v dušo ruskega naroda in ga razžarila, medtem ko sta Bakunin in Nečajev zanesla v njega planitečo iskro revolucije. Ljening in Trockij sta končno raznesla splošni požar po vsej ruski zemlji in vplamnila dušo ruskega naroda. Izzvala sta revolucijo in evolucijo cele ruske države. Ali ta ruska revolucija je revolucija slovanske duše, ki danes triumfira nad starim militarističnim Nemštvom in Madžarstvom in nad angleškim individualizmom!

Ruska revolucija, je evolucija celokupnega Slovanstva v Evropi in Aziji. In dobro je povedal Merezovskij Evropi v obraz, da Evropa Rusije ne razume, da ne pozna moči Slovanstva, njegove duše. Rekel je, da je Evropa »politična svetoznanja«, medtem ko je Rusija revolucijonarna. Ruski narod veruje v revolucijo — v tem tiči čista vera v silno moč ruskega naroda, sigurna in velika bodočnost Rusije v Evropi in Aziji! Ta moč, ta vera ljudske Rusije, bo še odločilno uplivala na ves politični in gospodarski stroj vseh petih delov sveta. Celo Napoleon Bonaparte je — bežič iz Krimije z ostanki svoje vojske — vzdihnil na ruski mejni preostanki potrditi general: »L'Europe... elle deviendra ou russe (= slovanska), ou rouge...« Evropa ali postane ruska ali pa bo tekla neprestano kri...

In res, božji zakon revolucionarne sile vlada nad Rusijo in nad Slovanstvom. Temu zakonu se niso mogli upreti niti najhujši sovražniki, niti veliki Nemci in Avstrijci, niti Madžari, niti drugi. Vsi so stali onemogli pred razdevajočim sevom rusko-slovanske svet odrešujoče duše...

Maksim Gorkij, ki je z mističnim poročtvom prorokoval vstajenje ruskega kmeta, je vedel prav dobro, da bodo vstale tudi Češkoslovaška, Jugoslavija, Poljska in Ukrajina. Pogodil jo je. Velika ruska duša je razgrela s svojim dihom Slovanstvo in mu vcepila v srce in v mozeg upor in umevanje svojega nepremagljivega svobodnega poslanstva.

Ruska lavina ni še dovršila svojega veličanstvenega dela; prvi naprej in drobi s svojo maso vse, kar se mora zdrobiti. Šele kadar se bo ta ruska lavina ustavila na ravnini dovršene velike revolucije, bo dosegla svoj velepomembni cilj. Vsa Rusija se bo še dvignila, postavila na svoje noge in uresničila to, kar ji narava nalaga. Zgradila bo čvrsto politično-gospodarsko fronto, ob kateri se bo razbila vsaka evropska lobanja, ki jo bo hotela zrušiti. Iz Rusije, iz divne Ukrajine sveti danes božanstvena luč političnega, gospodarskega in društvenega prepoveda vseh nas, vseh Slovanov, vseh svetov. Verujmo torej s čvrsto vero v srce in z nemajhnim prepričanjem v duši v veliko in lepo bodočnost vseh Slovanov. Rusija je neizčrpna zakladnica plemenitih slovanskih duš in src...

Rusija je ogromno skladišče vsakovrstnega prirodnega blaga, Rusija

je na vsem tako bogata, da more celo Evropo in tudi druge kontinente zalagati s svojim prebitkom. In ko prične jaka roka ruskega mužika s prvim spoznanjem prave svobode in s trdno zavednostjo svoje slovanske naloge z marljivostjo in veseljem obdelovati svoja polja, njive in vrtove, takrat bodo ruski »silosi« (žitnice) hranile gladen svet izmučene Evrope. Svet bo spoznal, koliko bogastva je v Rusiji. Ko se bo ruski mužik poprijel svoje zemlje in svoje živinoreje, bo vseh vrst živil, vseh potrebščin, vseh produktov zadosti.

In kaj je z rusko industrijo? Rusija Romanovih ni bila industrijska. Pa še tisto malo industrije, kolikor je bilo v Rusiji, je bila nemška. Odslej bo imela Rusija svojo lastno, takorekoč narodno industrijo. Tekstilna industrija se bo razvila v Rusiji do popolnosti, do najbogatejše produkcije. Kdor je pred vojno videl vsakoletni semenj v Nižem Novgorodu, se je mogel prepričati, kaj ima in kaj premore Rusija, celo pod gospodstvom Romanovski. In koliko več bo zmogla v bodoče! — Ruska je neizmerno bogata na rudah. Ali rude leže še pod zemljo. Amerikanci in Angleži so deloma preiskali rusko Sibirijo. Prepričali so se, koliko je tam zlata, železa, bakra, grafit, platina, premoga in raznih drugih rud. Dobilni bodo zdaj rudosledne koncesije v Sibiriji, Japonska, katerih rudosledci so iskali rude preko Mandžurije, Koreje in Sahalina do Sibirije, so vlado opozorili v Tokiju, koliko ogromnega bogastva bi japonski kapitalisti in industrijalci lahko črpali iz Sibirije. Skupni interes gospodarskih krogov Amerike, Anglije in Japonske je meril na rudarsko bogastvo Rusije (zato »balkanizirajo« Kolčake, Denikine i. dr. proti materi — Rusiji — op. prev.) — Toda nova slovanska Rusija bo vedela, kaj ji je početi.

Rusija bo postala — in mora postati — veliko proizvodno središče za potrebe celega sveta. Rusija, ta ogromna poljedelska država, ki bo mogla preskrbovati z raznimi surovinami proizvodi cel svet, bo postala velika tovarna, kakoršne svet še ni videl. In če so Zedinjene države mogle postati pravcati eksportni trg vse svetovne industrije, središče trgovine in brodarstva z manjši številnim prebivalstvom in manjšim prirodnim bogastvom, toliko bolj bo postala to velika Rusija.

Upliv konsolidirane velike gospodarske Rusije bo neizmeren in odločilen tako za nas Jugoslovane, Češkoslovake, Poljake kot Bolgare. O tem ni dvoma. Ta gospodarski upliv Rusije bo odločilne važnosti za politiko vseh kontinentov.

Politično-gospodarskega življenja ni bilo tam cele veke, ker je tlačil ruski narod k tlom carski orel. — Danes tega orla ni več. Lev se je prebudil. Mane si oči in gleda, kje in kako bo začel.

Tako »Adriaticus«. Prav bi bilo, da bi njegove članke čitali tisti naši politični modrijani, ki polagajo sovražnikom slovanstva v boju proti revolucionarni Rusiji. Od tam, kjer se danes vse presnavlja in organizira, — kjer vstaja na razvalinah starega »reda« najmodernejša država, kjer je bogat in silen duh, dobrosrčnost in človečnost, kjer je toliko neizmernega naravnega bogastva, od tam pride naša rešitev in rešitev sveta.

družijo redne čete, ki prihajajo na Reko in da potem skupaj z uporniki zasedejo Sušak. Na ta način bi izgubili edino pristanišče, ki ima železniško zvezo s celino.

Bakar, 15. Komisija zavezniških poveljnikov v Opatiji je davi sklenila, da se vse zavezniške čete na Reki vkrajo na vojne ladje. Uporniki gredo v smeri Martinščica vzdolžno od Reke. Dalje je bilo sklenjeno, da vse Italiji zveste čete zapuste Reko, na kateri ostane samo

uporniki v številu okoli 3500 ljudi z dvema baterijama s 106 mm topovi. Vse zavezniške vojne ladje so luko zapustile in se pripravile za boj. — Francoski general Savy je ostal v pristanišču do zadnjega trenutka. Ko se umakne iz luke vsa zavezniška vojska, bodo stavili upornikom ultimatum, da v roku 24 ur zapuste Reko. Ako uporniki na ultimatum povoljno ne odgovore, se stvar reši s sredstvi, ki so na razpolago, to je z orožjem ali gladom. Brigada Regina se prištevava med čete, ki so Italiji zveste, vendar je opažati, da je tudi ona naklonjena upornikom. Ta brigada mora iti na Sušak, da ščiti demarkacijsko črto. Brigada bo stala med Jugoslovani in uporniki.

Ustanovni zbor

nemške socialno-demokrat. stranke v češkoslovanski republikli.

se je vršil začetkom tega meseca. Nemška socialno-demokratska stranka na Češkem, Moravskem in Šleziji, ki je bila preje del skupne nemške stranke v avstrijski socialistični Internacionali, se je osamovoljila in je — kot pravi v programu — samostojna mednarodna stranka. Stranka je izborno organizirana, v političnih organizacijah ima 140.000 moških in 60.000 ženskih članov, v strokovnih organizacijah nad četrt milijona delavcev, devet dnevnikov in izvrstne voditelje. Pri volitvah je dosegla letos večko nad 50% vseh oddanih nemških glasov na Češkoslovaškem. Sodrugi Fritz Adler je na zborovanju izjavil, da ostaja v češkoslovanski republikli od prejšnje nemške socialno-demokratske stranke nje boljši del.

Na zboru je v otvoritvenem govoru izjavil sodrug Seliger, da nemški socialni demokratje češkoslovaške republike ne bodo dajali nobenih priznanj na papirju. Pokazal je, kakšna usoda je doletela enake češke izjave v bivši Avstriji. Toda rekel je, da v državi, kjer bodo vsi državljani enaki in bodo vsi uživali enake pravice, takih izjav sploh ne potrebuje. Sodrugi Fritz Adler je na zborovanju izjavil, da ostaja v češkoslovanski republikli od prejšnje nemške socialno-demokratske stranke nje boljši del.

Fran E — c:

Društvo socialističnih učiteljev.

»Zaveza jugoslov. učit. društev«, ki je načelno sklenila na svojem zadnjem delegacijskem zborovanju likvidacijo, je bila dolgo let predmet ostre in včasih tudi prav ognjenvite kritike. Najpreje so se pojavljali posamezni malkontentle, ki niso bili zadovoljni z narodno-naprednim kurzom »Zavezinega« vodstva, tik pred vojno je pa nastopila s Krasa sem popolnoma organizirana opozicija. V agilnem sezanskem učiteljskem društvu je delovala tedaj peščica mladih in samozavestnih učiteljev — socialistov, ki so potegnili vse društvo za seboj. Temu je kmalu sledilo tržaško učiteljsko društvo in tudi pri nekaterih drugih primorskih učiteljskih društvih so se pojavljali znaki, ki so obetali podoben pokret.

Ta opozicija, koja so vodili kakor rečeno učitelji, somišljeniki socialne demokracije, je hotela temeljito revidirati »Zavezine« program, oprostiti ga razkrajačnega vpliva kranskega liberalizma in ustvariti iz nje trdno strokovno organizacijo, v kateri bi

imelo prostora vse slovensko učiteljstvo. Poleg tega naj bi pa »Zaveza« vzgajala tudi spodobne narodne delavce, zlasti na gospodarskem polju.

Radikalen nastop te socialistične opozicije je vodil oster odpor in prišlo bi najbrže do velikega boja, da ni posegla vmes vojna. Pa tudi v teh letih opozicija ni povsem mirovala, kar dokazuje zlasti »mladinska resolucija« na »Zavezinem« zborovanju leta 1917.

Kakor je vojna razbistrila pojme v marsičem, in povsod pokazala na nova pota, tako je tudi slovenskemu učiteljstvu nedvomno dokazala, da neobhodno potrebuje močne in strnjene enotne strokovne organizacije vsega sloveskega učiteljstva, ki bi vodila njegov stanovski boj. Začelo se je na vseh straneh gibanje za združenje obeh slov. učiteljskih organizacij. Ker pa predvojna ideologija učiteljskih voditeljev ni mogla žrtvovati in vreči čez plot raznih kulturnih programov, s katerim sta drapirani obe organizaciji, se je v velikih bolečinah porodil komaj takozvani »učiteljski svet«, ki je za nekaj tednov združil obe organizaciji in izbojeval izboljšanje škandaloznega gmotnega položaja.

Kdor pozna danes razmere v obeh organizacijah, ta se ne bo čudil, da ta učiteljski svet ni mogel živeti dolgega življenja, a med tem je masa učiteljstva sama pokazala, da nikakor neče po dosedanjih potih dalje. Glasovi po enotni organizaciji niso več utihnili, obratno po nekod se je združitev že enostavno začela izvrševati na podlagi stanovske solidarnosti in preko vseh »kulturnih programov« s tem, da se ti enostavno izločijo.

In zopet je bilo tu socialistično učiteljstvo, ki je prvo in najkonkretnje pokazalo pot do enotne strokovne organizacije vsega slovenskega učiteljstva. Kakor zna delavstvo razločevati med strokovnimi, političnimi, izobraževalnimi in gospodarskimi organizacijami, tako smo se tudi učitelji somišljeniki socialne demokracije postavili na stališče, da neobhodno potrebujemo enotne strokovne organizacije vsega slovenskega učiteljstva, ki bi zastopala naše gmotne in stanovske interese, naše kulturne in politične težnje naj pa zastopa organizacija, ki bi zbrala v svojih vrstah le somišljenike našega »kulturnega in političnega programa«, to je učitelje-socialiste.

V ta namen je bil sklican 4. t. m. v Ljubljano tudi že sestanek socija-

lističnega učiteljstva, kjer se je v tozadevnih debatah pokazala nujna potreba po ustanovitvi »Društva socialističnih učiteljev«. Nič novega ne nameravamo, ničesar razbiti nečemo, želimo napraviti le konec današnji razoranosti v učiteljskih vrstah. V današnjih razmerah pa ni to menda nemogoče izvršiti drugače, kakor da se »Zaveza« preusloje v izključno strokovno, stanovsko organizacijo in izloči iz njenih pravil prav vse, kar bi moglo kateremkoli učitelju ovirati vstop v to organizacijo. Mislim celo, da bi se morda lahko našel modus, ki bi omogočal že sedaj tudi pridruženje nemškega učiteljstva. Poleg te enotne strokovne organizacije pa prav nemoteno in neovirano lahko še delujejo in se razvijajo »krščanske«, »socialistične«, »narodno-napredne« in če hočete tudi »bolševiške«, »republikanske« in »marinjsko družbarske« učiteljske organizacije. Ene kakor druge bi imele svoj namen in svoj delokrog in delo strokovne organizacije bi se nikakor ne križalo z delom in nameni drugih učiteljskih organizacij.

Nepotrebno je vsako besedičenje o nujnosti enotne strokovne učiteljske organizacije, zato lahko preidem k potrebi nameravanega »Društva socialističnih učiteljev«. Mi nikakor nismo in ne smemo biti le učitelji otrok, ki jih pošiljajo starši v šolo, mi moramo biti tudi učitelji naroda. Učiteljevo delo tedaj ni izčrpano v šoli, ampak se mora še v veliko večji meri nadaljevati v javnosti, zlasti na deželi, kjer je učitelj pogosto edini inteligent. Kako velike naloge čakajo tedaj vsakega učitelja-sodruga, ki se zaveda svoje misije v službi socializma in demokracije! Enotno uravnati to naše delo v javnosti, bodi prvi namen »Društva socialističnih učiteljev«.

Imamo pa dalje tudi kot učiteljsko-socialisti svoje lastne zahteve z ozirom na ureditev šolstva, razmerja med državo, cerkvijo in šolo itd. Začele se bodo ustvarjati nove šolske postave in tu ne smemo stati ob strani ne kot učitelji, ne kot socialisti. Kdor se zaveda dalekosežnega pomena vsega tega, temu bo jasna nujnost in potreba »Društva socialističnih učiteljev«, ki bi čuvalo šolo pred atentatom današnje reakcionarne buržoazije.

Upamo, da se sodrugji vsega tega zavedajo in da bomo že z našega prvega prihodnjega sestanka odšli z ustanovljenim »Društvom socialističnih učiteljev«.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

Zveza dobrovoljcev za Bosno in Hercegovino.

LDU. Sarajevo, 15. Včeraj so dopuščen dobrovoljci imeli skupščino, kjer so sklenili osnovati zvezo dobrovoljcev za Bosno in Hercegovino.

Po svetu.

Macedonci za samostojnost.

LDU. Belgrad, 15. Presburo doznava, da sta se v Sofiji sporazumeli obe stranki Macedoncev na podlagi, da se dela v soglasju z bolgarsko vlado za samostojnost Macedonije. Pri tej priliki so prišli do zaključka, da stoji bolgarska stvar tako, da more imeti le omenjena rešitev nade na uspeh. Sklenili so tudi komitaško akcijo nadaljevati.

ITALIJANSKI NACIONALISTIČNI LISTI O REŠKIH DOGODKIH.

LDU. Reka, 15. »Giornale d'Italia« označuje položaj, v katerem se nahaja oficijelna Italija napram svojim zaveznikom, kot zelo delikaten in poudarja možnost, da bi se ententa radari reških dogodkov mogla zaplesti v novo vojno. Kakor pravi list nadalje, bi zadostovalo, da zavezniki odtegnejo Italiji živila in kredit, in

italijanska vlada bi bila prisiljena podpisati vse, karkoli pride iz Pariza. Oficijelna Italija se mora pokoriti, toda italijanski narod s svojim pesnikom bi mogel prisiliti svojo vlado k drugačnemu nastopu. — »Messaggero« piše: Početje D'Annunzia in njegovih tovarišev ne morejo odobravati vsi oni, ki zahtevajo najstrožjo narodno disciplino in žele vcepiti ljudstvu zavest vseh težkoč, s katerimi se mora boriti Italija tako v notranji, kakor v zunanji politiki. — »Popolo Romano« vprašuje D'Annunzia in njegove tovariše, da-li se zavedajo, v kako težaven položaj so spravili vlado svoje domovine. — »Idea Nazionale« pravi, da so reški dogodki spontana reakcija proti krivici, katero je Rim sprejel brez protesta. »Giornale del Popolo« naglašja, da se bodo reški dogodki na vsak način mirno poravnali z zavezniki.

Preiskava nemirov v Gornji Šleziji.

LDU. Nauen, 15. (Brezčično.) Medzavezniška vojaška komisija sestojča iz načelnikov francoske, angleške in italijanske misije v Berlinu, se je po večdnevnom potovanju križem Gornje Šlezije povrnila v Berlin in poslala nemški državni vladi provizorno poročilo o svojem prelojanju položaja. Ponudila je svoje

posredovanje za vzpostavitev normalnih razmer in je obenem stavila tudi nekatere predloge. Komisija smatra kot dogodno, da je za izbruh nemirov sodegovorna tudi poljska nacionalistična agitacija izza meje in meni, da morajo v tem oziru tudi Poljaki s primernimi odredbami delovati za pomirjenje.

Vprašanje vzhodne Galicije.

LDU. Dunaj, 15. (DunKU.) Ukrajinski tiskovni urad javlja: Iz krogov pariške mirovne konference doznavamo, da je svet četvorice zavrnil poljski predlog, naj se priključijo vzhodna Galicija poljski državi. Po pravilniku, ki ga je sestavil svet četvorice v Parizu, bi bila vzhodna Galicija z Lvovom samostojna država, ki bi imela lasten deželni zbor. Poljska bi dobila začasen mandat zveze narodov. Vendar pa bi deželo upravljalo ljudstvo, tedaj ne samo Poljski, nego tudi ukrajinska večina in nemška ter judovska manjšina. Končno pripadnost vzhodne Galicije določijo ljudsko glasovanje, o katerega nam ni še nič znanega.

Noske o protirevoluciji v Nemčiji.

LDU. Nauen, 16. (Brezlično.) Na socialno demokratski deželni konferenci za Saško je govoril minister za državno brambo Noske, ki je izrazil, da je morebitne protirevolucije v Nemčiji, ki je omenjal Scheidemannu v svojem govoru v Casselu, plichev. Z druge strani pa je izjavil, da smatra upanje neodvisnih socialnih demokratov in komunistov na svetovno revolucijo za mehurček iz mila. Noske je zavračal sumnje, da bi se proti dosedanemu pruskemu vojnemu ministru in sedanjemu načelniku urada za vojno v ministrstvu za državno brambo polkovniku Reinhardt, češ da temelje ta sumničenja na obrekovanju.

Stavka v Marseille.

LDU. Marseille, 15. (DunKU.) Generalna stavka pristaniških delavcev se je rešila sporazumno.

KOLČAKOV KANDIDAT.

Pariz, 14. (DunKU.) Kakor doznavamo »Humanite«, je brat bivšega ruskega carja, veliki knez Mihael Romanov ubežal iz Perma, kjer se je nahajal v ujetništvu, ter se nahaja sedaj v glavnem stanu admirala Kolčaka. List trdi, da hoče veliki knez kandidirati za ruskega carja.

KITAJSKO-JAPONSKI SPOR.

London, 14. (DunKU.) O kitajsko-japonskem sporu se poroča, da je kitajska vlada trdno odločena, da ne podpisuje versailleskega mira, dokler Japonska ne povrne pokrajine Santung Kitajski.

Glose.

Iz koroškega (nemškega) deželne zbornice. V St. Vidu na Koroškem je pred tednom dni v deželnem zboru referiral nemško-avstrijski poslanik dr. Bartel o povratku ujetnikov in koroških internirancev iz Jugoslavije. Rekel je, da so se njihovi ujetniki vrnili v najžalostnejšem stanju, na pol nagi in bosi in silno sestradani. Kazal je razne fotografije muštv. Baje so bile te slike napravljene na lici mesta, ko se je moštvo vrnilo domov. Nočemo tu koga zavarovati, povedali pa bi radi, da je morda stvar le pretiravana. Sicer so se pa jugosl. ujetniki vrnili domov tudi najmanj v istem stanu, kot oni. Vemo vsaj toliko, da se nemškimi ujetnikom pri nas ni godilo nič zdaleka tako slabo, kakor našim v Avstriji.

O priklonitvi avstrijske republike k Nemčiji. Sodrugi dr. Oto Bauer je zadnji sredo referiral na Dunaju o svojih pogajanjih za priklonitev avstrijske republike k Nemčiji. Nemško-avstrijska socialna demokracija je z vneto delovala za priklonitev, meščanske stranke pa so to delo socialistov uničile. Bauer je izjavil, da so pogajanja že tako daleč uspela, da je vladalo že popolno soglasje v tem, da bi avstrijska republika v okviru nemške države igrala v finančnem oziru ulogo nemške zvezne države; Nemčija bi prevzela nase večji del plačevanja in obrestovanja nemško-avstrijskih vojnih dolgov. Nemško-avstrijska krona bi dobila veljavo za več kot polovico marke. Železnice bi se spojile z nemškimi železnicami, tarife bi bili enotni. Nemčija bi bila za nemško-avstrijske produkte takoj odprla svoje meje, medtem ko bi Nemška Avstrija imela pravico svojo industrijo varovati potom carine. Živila in prenosni bi preskrbovala Nemčija. Donava bi postala velika prometna cesta in bi se spojila z Renom. Preostanek uradništva bi prevzela Nemčija, ravno tako bi skrbeli tudi za vse kulturne institute, ki jih bo revna av-

strijska republika le z velikimi težavami mogla vzdrževati. — Če bi se torej izvršila priklonitev avstrijske republike k Nemčiji, bi Nemška Avstrija bila danes seveda na mnogo boljšem stališču. Zato vlada v vseh krogih silno ogorčenje nad meščanskimi strankami, še prav posebno pa proti krščanskim socialcem, ki so prigovarjali francoskemu poslaniku Allicé, da je poročal v Pariz, češ, da se bo avstrijska republika prav rada odrekla priklonitvi.

Napredna Avstrija. Najreakcionarnjša država pred letom dni postaja najnaprednejša v srednji Evropi. Dunajski občinski svet je sklenil na predlog občinskega svetovaleca Pavla Speiserja, bivšega tajnika društva »Freie Schule«, da bodo delili vsem otrokom na dunajskih ljudskih šolah prilagodnje šolske leto vse učne pripomočke, knjige, zvezke itd. na občinske stroške. — Toda pri nas?...

Čehoslovaška strokovna zveza ima na Slovaškem že 57.052 članov. Najmočnejše organizacije so kovinarske (14.200), cestnih delavcev (8600), poljedelskih delavcev (7940) in kemičnih delavcev (5522). Delavstvo pristopa trumoma v strokovne organizacije, ker razumeva njih pomen.

Prvi korak k socializaciji rudnikov in plavčev v Čehoslovaški. Predlog zakona o uvedbi delavskih svetov pri rudarstvu in plavčarstvu, izdelan od vlade na podlagi posvetovalni z zastopniki delavcev in delodajalcev je bil predložen obenem z daljšim predlogom o odločitvi rudarskih sodišč ministrskemu svetu, ki ga je obravnavalo minoli teden in ga sklenilo predložiti »Narodni skupščini« v sprejem. Načrt je delo sodruga Hampla, ministra za javna dela. — Kdaj bo pa to pri nas? Klerikalci, ki jim je vse za blagor ljudstva in predvsem delavstva, raje onemogočujejo zbornično delovanje, kot pa da bi pustili vladi, da izdela podobne načrte. Čehoslovaški klerikalci so sicer klerikalci, a vendar ne tako nesramni in otročje navti kot pa naši.

Odstopil je čehoslovaški minister, narodni socialist Jiri Stifbrny. Obdolžili so ga raznih poverjenj oziroma sodelovanja pri njih, in tako hoče imeti proste roke, ker bo proti obdolžiteljem sodno postopal. Njegov naslednik bo najbrž organizator narodno-socialnih železničarjev Buřival. — Odstopil bo tudi enako kot Stifbrny, obdolžen minister agrarec Prašek.

Izstopili so iz čehoslovaškega narodnega predstavništva dr. Alice Marykova, hčerka predsednika republike, da se bo lahko posvetila popolnoma »Rdečemu križu«; pesnik J. S. Machar, generalni inšpektor čehoslovaške armade in tajnik Šamal. — Slovaški klub, kojemu je Masarykova pripadala, je izbral na uleno mesto čehoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki se mudi v Parizu.

Klerikalci so povsod enaki. »Narodni Listy«, s češki meščanski listi, da najbolj podpirajo Slovake na separatnem klerikalci, ki so v tem edini tudi z njimi tako osvovljenimi židi. Najbolj zagriženi agitator je klerikalec Hlinka, ki se na vso moč zaganja v »brezverne Čehce«.

Brezposelnost v Poljski. »Napredni« poroča, da je na Poljskem 451.000 brezposelnih, od tega odpada na Lodz 116.410 in na Varšavo 93.464. Tu niso všteti oni, ki so že uslužbeni pri javnih delih in v državnih obrti.

Zadruga poljskih mest za preskrbovanje prebivalstva. V Varšavi se je vršilo dvodnevno zborovanje, ki je obravnavalo preskrbovanje poljskih mest. Ustanovljena je bila zadruga za preskrbovanje mest na Poljskem z omejeno zavezo in z osnovno glavnico 5 milijonov mark, razdeljeno na tisoč deležev po 5000 mark. Zadruga bo preskrbovala za najnižje cene predmete za dnevne potrebe z izjemo omih, s katerimi dispouira država sama. Zadruga si bo takoj poiskala stikov s Holandsko, Švico, Francijo in Ameriko. — Ali bi se ne moglo storiti v tem oziru tudi pri nas kaj? Pri nas bi si mesta lahko medsebojno pomagala. Cesar ina eno mesto oziroma njega okolica preveč, bi se lahko oddalo drugim mestom direktno (ne potem privatnih trgovcev!) za kako drugo stvar, ki jo ima drugo mesto v izobilju in narobe. Pametnih ukrepov bo treba!

To bodo plačevali. Tiskovni urad »Radio« poroča iz Washingtona, da so Zedinjene države dovolile Italiji posojilo v znesku 9.100.000 dolarjev.

Sodrugi Hermann Wendel v Novem Sadu. Sodrugi Hermann Wendel, ki se je nedavno mudil v Ljubljani, je še vedno na informacijskem ootovanju. Prepotoval je že čez Ba-

ranjo. Naše čitatele bomo o njegovem poročanju o naših razmerah v Nemčiji pravočasno informirali.

Reakcija v Rumuniji. Ententa ima sedaj znatne težkocje z nikdar sito Rumunsko, koji je bila prisiljena ustaviti dovoz živil, orožja in streliva. Toda bolj kot konflikt Ogrski na ljubo, nas zanima delstvo, da je Rumunsko država najhujše reakcije. O tem poroča francosko socialistično glasilo »L'Humanité«, ki piše, da so reforme, ki jih je obljubila rumunska vlada, čista goljufija in da so le pesek v oči tujine. Rumunska denarna kasta obvladuje vso politiko, upravo in armado. Volilna reforma, ki jo namerava upeljati rumunska vlada za Sedmograško, znači — ako jo izvedejo — najhujše zatiranje manjšin. Obenem neti rumunska vlada v državi sovražstvo do Židov, ki je že brez tega veliko in Bratjanu obljubila ententi ofenzivo proti sovetlski Rusiji, ako bo najvišji svet pripravljn ponuditi Rumunji nova ozemlja.

Največja svetovna organizacija. Na zboru nemških delodajalskih zvez v Weimarju je bila ustanovljena prosta strokovna enotna organizacija delodajalcev s 350.000 člani. Ta organizacija je največja na svetu.

Spor radi delavskih svetov na Nemškem. Kakor poročajo iz Berlina, se socialno-demokratska in demokratska stranka ne bosta udeležile volitev v delavske svete, ki jih je razpisal neodvisni komunistični izvrševalni odbor. Neodvisni so sklenili se neudeležiti volitev po predpisih osrednjega sveta.

Delavsko gibanje v Angliji za 44-urno tedensko delavno dobo. Angliški delavci v ladjedelnicah in pri strojni industriji zahtevajo mesto 47-urne 44-urno tedensko delovno dobo. Te zahteve je vzela v pretres komisija sestavljena iz zastopnikov delavskih zvez in delodajalcev. Delavske zveze so se z veliko večino odločile za 44-urno tedensko delovno dobo, delodajalci pa trdijo, da je že 47-urni delovnik usoden za industrijo.

Moč čehoslovaške socialne demokracije. V Plzinju se je vršilo zborovanje socialno-demokratskih županov češkega zahoda (XX. okraja). Zbor, kojega se je udeležilo 157 socialno-demokratskih županov in 15 namestnikov, je obravnaval večinoma komunalna (občinska) vprašanja in je bil impozantna manifestacija za socializem. Za vse socialno-demokratske člane občinskih zastopstev češkega zapada je Plzenj premajhen; če bi jih hoteli sklicati, bi se moral vršiti tabor ljudstva, toliko jih je. Taka dejstva so razveseljiva.

Letni deficit Angije — 1000 funtov šterlingov. »Daily News« piše v članku »Pot k poginju«, da je znašal mednarodni dolg Angije pred vojno 641 milijonov funtov šterlingov, sedaj pa znaša 7800 milijonov funtov šterlingov. To pomeni dnevno izdajo 4½ milijona, in sam obrestni dolg 1 milijon funtov šterlingov. Izdatki Angije znašajo sedaj letno 1621 milijonov funtov, dočim znašajo dohodki samo 600 milijonov. Torej znaša letni deficit 1000 milijonov funtov.

Angleži kupujejo dunajsko tiskarno bankovcev. Avstro-Ogrska banka se pogaja z nekim angleškim konzorcijem, ki hoče kupiti njeno tiskarno za bankovce in vsa stavišča, ki so določena za bančna posloja. Angleški konzorcij namerava tu urediti v velikem obsegu mednarodno tiskarno za vrednostne listine.

»Der Friede«, dunajska pacifistična revija, urejevana od dr. Karpelca, je iz tehničnih ozirov prenehala izhajati.

Za praškega nadškofa je imenovan papež član čehoslovaškega narodnega predstavništva dr. Kordača. Kordač je filozof in klerikalni cerkveni politik.

Srbi nam hočejo vzeti vero«. S to parolo agitirajo duhovniki na pečurški škofiji in nabirajo pri kmetih podpise, da se veronauk še vnaprdje vzdržuje v šolah. Proti taki agitaciji so se izvršile že potrebne prirave.

Kdo je predlagal Borojeviča in bivšega nadvojvodo Evgena častnim doktorjem? »Hrvat« piše, da je to storil dr. Josip Šilović, ki prav rad obrača svoj plašč po vetru. Akademski senat na ta predlog ves osupljen ni mogel drugega storiti, kakor se pustiti vjeti v stavljeno min. past.

Za gospodarsko in politične ureditev Štajersko.

(Konec.)

Nato razni delegati kritikujejo nepostavno ravnanje občin, okr. zastopov in hranilnic pri podpisovanju vojnih posojil, opisujejo razne pritiske in grožnje ter druge nekorektnosti nekdanjih avstrijskih uradov. Splošno so pa vsi tega mnenja, da se

vse posameznike, ki so na nepostaven način in na lastno pest na račun občine oziroma okr. zastopa podpisovali vojna posojila, pozove pred sodišče, in da isti jamčilo za nastalo izgubo z vsem svojim premoženjem. Plačujejo naj tisti, ki so iz strahu pred vojaško suknjo, iz častihlepnosti ali iz dobičkaželjnosti forsirali podpisovanje vojnih posojil! Mali človek naj ne trpi vsled lahkomišljenosti avstrijskih »patriotov«!

Popoldne referira zastopnik poverjenišva za socialno oskrbo dr. Žužek, o razmerju socialnih zavodov nekdanje štajerske kronovine, napram slovenskemu Štajerju in o likvidaciji teh zavodov ter poziva navzoče delegate, da mu sporoče tozadevne nasvete in predloge.

O tem referatu se je razvila prav živahna debata, v kateri so izrazili delegati prav umestne nasvete glede bolniških blagajen, hranilnic, sirotišnic in obligatoričnega zavarovanja zoper nezgode.

Predsednik dr. Žerjav poda nato jako zanimivo sliko o Fal'ski elektrarni, ki razpolaga začasno s 5 turbinami, ki bi mogle nuditi 35.000 konjskih sil. Elektrarna oskrbuje začasno s tokom samo tovarno za dušik v Rušah, tako da skoraj vsa energija brezplodno počiva. Podjetje je last Štajerske električne družbe in konsorcija Svicarjev in Francozov. Priporoča, da prevzamejo nekaj deležev slovenske občine, zastopi ter obrati, in da se elektrovod obrne proti jugu (Celju, Ljubljani) in ne proti severu, kakor se je glasil prvotni projekt.

Delegat Petovar poroča o stanju spodnještajerskega kmetijstva in o likvidaciji kmetijskih zavodov v Gradcu.

Ko je še delegat Žnidaršič podal svoj referat o vinogradništvu, zaključil predsednik za ta dan zborovanje.

Naslednji dan otvori predsednik zborovanje ob 9. uri.

Finančni referent dr. Savnik poroča o potrebi deželnih doklad, ki so med drugim namenjene za kritje ljudskošolskih potreb. Razvija zanimivo sliko o finančnem položaju Slovenije, koja je še za sedaj pasivna. Presenečeni so bili delegati, ko so zvedeli, da se 45% skupnih dohodkov porabi v vojaške svrhe. Celotna perspektiva za državne finance vzbujajo pomisleke in sili trezne državnike in predstavništvo, da se lotijo z vso vneto finančnih problemov.

Finančne reforme more temeljito izvesti le zakonodaja in ne birokracija.

Zdravstveni referent dr. Oražen, poroča o razmerju bolnišnic in drugih dobrodelnih zavodov v slov. Štajerju napram onim v nemškem. Omenja, da je zdravstveno stanje v Sloveniji samo povoljno in nasteje vzroke za to, kakor socialno bedo, pomanjkanje bolnic in zdravnikov, premajhno ljudsko omiko itd. Po svojih izkušnjah ne more biti za avtonomijo zdravstva, temveč priporoča njegovo podzavljenje.

Referent Stegnar poroča o štajerskih dobrodelnih zavodih in dokaže, v koliko je Spodnji Štajer v tem oziru prikrajšan, in da je še tistih par dobljenih bolnišnic silno zadolženih. V obče so pa proračuni za dobrodelstvo in zdravstvo zvezani z kalkulom pasivnosti, ker se pri dobrodelnih zavodih upravičeno ozira bolj na socialne potrebe ljudstva nego na rentabiliteto zavodov.

Poverjenik za uk in bogočastje dr. Verstovšek poroča o preustroju ljudskih in srednjih šol. Ljudske šole so postale narodne šole, obdržalo se je še samo 6 nemških šol. Referent toži še o precejšnjem pomanjkanju učiteljev, tako da mora ostati mnogo prošenj za razširjenje šol nerešenih. Razne ankete se bavijo s preustrojem ljudskega in meščanskega šolstva.

Stanje srednjega šolstva je povoljno: vseh slov. srednjih šol je 15 s slovenskimi učnimi močmi: kolikor je še nemških, so iste le pogodbeno nastavljene. Doseglo se je v Belgradu kl nam je v šolskih zadevah izredno naklonjen, ustanovitev univerze in tehnike v Ljubljani.

Dalje se pridno proučuje vprašanje obrtnih, trgovskih in v obče strokovnih šol in kaže se po celi Jugoslaviji veliko zanimanje za višjo obrtno šolo v Ljubljani, ki obeta postati nekaka obrtna visoka šola.

Priporoča še dalje ustanovitev gospodarskih in obrtno nadaljevalnih šol.

H koncu še podata referenta Belle in Zidanšek sliko o stanju spodnještajerskega kmetijskega položaja.

S tem je dnevni red izčrpan in predsednik da z ozirom na obravnano snov na glasovanje 3 resolucije.

1. glede likvidacijskega postopanja.

2. glede sanacije radi vojnih posojil.

3. glede sanacije avtonomnih financ.

Vse 3 resolucije so sprejete. Vlada prideli dr. Kukovcu kot predsedniku likvidacijske komisije na lastno željo sosvet, kojega naj izvoli shod sam. Izvoljenih je 6 prisodnikov iz meščanskih krogov, in 1 mesto se je rezerviralo soc. dem. stranki.

Uspeh shoda moramo imenovati povoljen in mogli bi nazivati ta shod kot nekaj deželni zbor Južno-Štajerske. Rodila se je marsikatera misel in izprožil se marsikateri načrt o bodočem finančnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem položaju slovenskega Štajerja, kar bodo, če se izvede o pravem času in s pravimi sredstvi, celoskopski le v prid.

Rr. J. Rožman.

Slušateljem ljubljanske univerze!

Vseučilišče v Ljubljani je ustanovljeno, profesorji so imenovani, vprašanje pa je, katere fakultete in kedaj točno se otvorijo, ali je poskrbljeno za dijaška stanovanja, ali se otvori akademska menza? O tem še ni bilo ničesar objavljenega; šolsko leto se pričinja in dijak ne ve, ali naj čakajo doma ali naj grejo študirat drugam.

Podati na ta vprašanja po dobljenih informacijah kolikortoliko točno odgovore, je namen tega članka.

Vseučilišče v Ljubljani imajo tvoriti: teološka, pravniška, medicinska, filozofska in tehniška fakulteta. Od teh se otvorijo novembra meseca: teološka — vsi letniki, tehniška — 2 letnika a medicinska — 1 semester. Otvoritev filozofske in pravniške fakultete, ki bosta popolni, je tudi zagotovljena, a je vprašanje bližnjega časa in prostora. Kateri predmeti se bodo poučevali na filozofski, je odvisno kolikortoliko tudi od potreb slušateljstva. Hoče se skrbeti za to, da ne bodo dijak izgubili semestra.

Druga skrb našega visokošolca pa je, kje bo stanoval in kje se hranil. Stanovanj ni, prehrana po gostinlah je pa predraga. Gotovo je neobhodno potrebno, da se ustanovi akademski dom in menza.

V tem oziru se še ni ničesar ukrenilo; dijaštvo si mora torej pomagati samo.

Zato pozivljamo vse one dijake, ki mislijo letos študirati v Ljubljani, in sestarek v soboto, dne 20. sept. ob 10. uri v drž. obrtni šoli II. nadstr. levu Pogovoriti se moramo o menzi, Akademskem domu in »Podpornem društvu«, ki vstopi potem v osrednji »Ekonomski Savez« v Belgradu. Izbrati si moramo odbor, ki bo prevzel z ozirom na zaključke beogradskega kongresa v dneih 11. avgusta do 16. avgusta 1919. akcije menze, Akademskega doma, podpor, statistike, počitniških potovanj itd. ter končno veljavne sestavitve pravil.

Na željo vseučiliške komisije, kakor tudi v lastnem interesu pozitivno tovariše, ki sploh reflektirajo na študij na eni ali drugi fakulteti v Ljubljani, da javijo čimprej ime, naslov, semester, stroko (posebno točno pri filozofiji) Z navedbo, ali mislijo študirati v Ljubljani še letos ali ne, na tehniška Vlad. Svetličiča, Ljubljana, Sp. Šiška 181.

Akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov v Ljubljani.

Dnevne vesti.

S seje občinskega sveta ljubljanskega dne 16. t. m.

Vodstvo likvidacije deželnege odbora je odklonilo prispevek užitniškemu zakupu. V odbor za upravo meščanske imovine je bil voljen Tomaž Bizilj; v upravni odbor realnege zaklada pa mag. sv. Fr. Jncigaj. — Oskrbovalnica za mestno ubožnico se zviša na 2 K na dan. — Odkupl se niša društva »Mladika«. Na Prulah so hotele stranke kupiti štiri parcele od občine; predlog ni dobil kvalficirane večine. — Kanal na Martinovih cestih se letos zaradi ogromnih stroškov ne more graditi. — Popravilo se Hradskegega most, ki se za vožnjo zapre in mostič na Opekarski cesti. — Dekliški licej se spremeni v realno gimnazijo. — Šolnina na ljubljanskih mestnih šolah se opusti. Tarifa elektr. c. železnice se zviša na 30, 40 in 50 fr; jutranja vožnja in za otroke na 16 in 20 h. — Poraba električnega toka se tudi letos omeji. — Razpis mesta ravnatelja na dekliški licej se odgodi. Sprejme se predlog, da stavi kuratorij nov teropredlog za ravnateljsko mesto. — Župan poroča o aprovizaciji in nje razmerah. — Na koncu seje je bilo stavljenih več interpelacij. — Ker je bila seja glede na razprave

precej obsežna in važna, se še povrne na posamezne točke dnevnega reda.

Plačani delavski dopusti v Nemški Avstriji.

Glede dopustov za delavce vseh vrst, kateri nimajo še zajamčenih dopustnih ugodnosti, bodisi po tozadnih sklenjenih pogodbah, bodisi po zakonu, se je upeljal v Nemški Avstriji, kakor poročila glasilo »Arbeitschutz«, po sklepu narodne skupščine z dne 30. julija t. l. posebni zakonski osnutek, ki zagotavlja vsakemu delavcu brez izjeme spola primerni dopust. Izjema se dela edino za mladoletne delavce, in sicer v njih večjo korist, kajti tem določa zakon že s prvim letom delavnega časa, dva tedna dopusta v letu.

Drugi delavci pa dobe dopust po enoletnem delavnem razmerju 1 teden, po 5 letih pa 2 tedna. Dopust se jim plača. Zakon določa tudi onim delavcem, kateri so ali pa ki bi bili po 10-mesečnem zaposlenju iz dela, plačani dopust do 1 tedna, stem se hoče namreč preprečiti zlorabo delodajalcev.

Zakon obsega 13 glavnih točk ter natančno opisuje razne okolščine proti zlorabi.

Glavna določba prepoveduje v § 8. vsako zlorabo zakona po morebitnih sklenjenih pogodbah med delodajalcem in delojemalcem; zakon namreč ne pripušča nikakih takih sklepov ali pogodb.

Zelo važen je tudi § 3., po katerem imajo vsi oni delavci, kateri imajo hrano pri delodajalcih, tudi za čas dopusta dnevno za hrano v znesku dnevne bolnišćine po istem razredu, v katerega je dotičnik uvršćen.

Tu imamo dokaz, kakšen zmisel navdajo organizirano delavstvo v Nemški Avstriji in njegovo stranko na polju socijalne politike. Ta zakonski osnutek bi bil zelo priporočljiv tudi v drugih državah, kjer je socijalna zakonodaja nadse razredna. Posebno pri nas v Jugoslaviji bi škoda nujno potrebno, da se izda enako naredbo. Ovdismo je pa to predvsem od delavstva samega, ki se mora krepkeje tudi s tem za nas tako važnim vprašanjem baviti.

Monarhija v ljubljanskih trafikah.

V ljubljanskih trafikah je še vse hujski nered kot v vseh evropskih monarhijah. V eni trafikah se dobi tobak, cigare in cigarete na karte, v drugi so na karte samo veržinke, v tretji so na karte cigare in tobak po 2 K 70 vin., v četrti se dobi tobak brez karte samo ob dnevih, ko trafike dobe tobak. Većinom pa še tistega tobaka, kar ga ni na karte, sploh ni, tako da mora kadilec oditi z dolgim nosom, če ima karto ali ne. V trafikah se včasih kar gnete veržnikov, ki s sladkimi besedami obkajajo trafikantne ali pa jim pomežikujejo. — Pozivamo našo finančno upravo, da nemudoma napravi prebrebni red s tem, da se uvede, če že naj bodo karte veljavne, prodajanje vsega tobaka samo na karte, ali pa naj poskrbi za tako ostro kontrolo, da bo dobil lahko vsak, trafikant predpisano gotovo kolićino tobaka. Verženje s tobakom se je hudo razpaslo. Afi kompetentna oblast morda misli, da konsumenti nimajo pri celi stvari ničesar govoriti? Potem se jako moti. Se enkrat torej: Konsumenti zahtevamo takojšen red! Ni čuda, da so trafikantje že tako obogatelji, da s kočijami vozarijo naokrog. Ti ljudje imajo že dosti, invalidi pa čakajo zastoj na svoje trafike — navneži!

Ker smo že ravno pri tem, omenimo še tole: Meseca aprila t. l. je bila vložena ovadba pri policijskem ravnatelstvu v Ljubljani radi verženja s tobakom pri južni železnici. Zanima nas ta stvar, ker do danes zadeva ni rešena, ne pri sodišću in ne na policiji. Zakaj ne? Ali je to zopet afera, ki je gotovim gospodom »neljuba«? Za delavce južne železnice se je naroćilo večjo množino tobaka. Dobil pa ga ni prav noben delavec. Naroćba se je glasila na delavnico južne železnice, in to za sledećo množino: 800 kroćkov, t. j. 87 kg tobaka za pipo v vredosti 790 K 20 vin.; fini hercegovski tobak za cigarete, 6000 paketov 16.200 K; veržinja-cigare, 1000 komadov za 360 kron. Portorice, 2000 komadov, 360 kron; egiptovke, 1000 komadov za 240 K; skupna vsota znaša 17.950 K 20 vin. Ta denar je bil poslan skozi finanćno ravnatelstvo po šeku brez podpis na tobaćno tovarno. Vse to je bilo ovaćeno natanćno in tudi to, da so tobak odnesli iz tovarne trije železnikarji. Kdo so bili ti ljudje, to bi bila policija prav lahko izvedela. Zahtevamo, da se stvar preišće. Krivce izsledi in ostro kaznuje.

Iz krogov učiteljskih upokojencev smo prejeli ta dopis:

Noćem nikakor zlobno zabavljati. Ker sem pa uveren, da je pošćena kritika dovoljena in celo koristna, vam pošiljam v objavo te vrstice.

Pri šolstvu je sedaj pri nas marsikaj tako, kakor ne sme biti. Tu je treba remedure. Tako n. pr. se meni ne zdi pravićno, da imajo mladi ljudje večjo plaćo, nego ima osivel učiteljski veteran pokojnine. In vendar je tako! Pa, če bi nam že denar, ki so nam ga namenili, pravočasno izplaćevali! A pomislite: danes smo že 14. septembra, a še nam niso izplaćali novih draginskih doklad! Upokojena tovarišica prav dobro piše v tem obziru: »Postavili so nas zopet na isto zadnje mesto! Vse tobaćne delavke, vse vdove sodnih in drugih slug so dobiće doklade, le učiteljski upokojenci smo — zadnji!« Da, res, to je skandal! Gospoda ne pomislite, v kako slabi koći smo upokojenci! Vse moći nam je izćrpala šola, zdaj pa oslabeli životarimo ob revni pokojnini. Nam bi bilo treba boljše hrane, in — ko se bliža zima — oskrbeti si gorko obleko, drva itd. Pa si pomagaj, če moreš, ko ti zadržavajo še to malo, kar ti imajo dati v tej grozni draginji. Saj stane že pošćena obleka par tisoćakov, star seženj drv 200 K itd. Gorje mu, kdor potrebuje v teh razmerah še zdravniške pomoći! Te si nikakor ne more privoćiti, niti ne oskrbeti primerne hrane za bolnika. Mimogrede moram dati duška svojemu začudenju, zakaj učiteljska »Zaveza« ne dela na to, da bi učitelji dobili bolniške blagotajne, kakor jih imajo že vsi delavci!

Nevezdržne, vnebovpijoće so naše razmere. Doćim se pa ravna z nami tako skopo, se po drugi strani — razsiplje denar tam, kjer bi ne bilo treba. Tako sem n. pr. zvedel, da nekaterim aktivnim učiteljem plaćujejo izredno visoke plaće. Če sprejmo to ali ono ponudeno službo. Tako je višji šolski svet — relata refero — objavil učiteljski zakonski dvojić vsaki po 1600 K mesećne plaće in 16 kron dnevne, če sprejeta »on in ona« to in to učiteljsko službo. Čemu ta potratja, ta protekcija, to izvanredno honoriranje? Proti takemu protežiranju treba protestirati!

Tako — za danes dovolj, pa oglašil se bom še, če bo treba. Vaš X.

Lep zgled strankine poštrevovalnosti in discipline

so podali celjski sodrući s pametno mislijo, da hoćejo nabiti za tiskovni sklad »Napreja«, ker se Delavski dan v Ljubljani ni mogel vršiti dne 14. septembra. Namesto vožnje bodo prispevali za omenjeni sklad primerne svote. Naj bi tudi druge organizacije posnemale ta hvalevredni čin!

Drugi dišćak transport v Prago

— najbrže zadnji — pojde najpozneje 29. t. m. Vsi oni, ki se ga mislijo udelećiti, naj pošćijo do 22. t. m. na naslov: gđc. Milena Pirć, Ljubljana, Cigaletova ulica 1. Jasno in obvezno prijavo. Javiti morajo ime, kaj študirajo in cil vožnje. Ubožnejši naj prilože prošnjo na obratno ravnatelstvo južne železnice v Ljubljani z ubožnim izprićevalom za polovićno vožnjo Ljubljana—Dunaj. Kdor hoće vzeti s seboj živila, naj javi natanćen seznam istih (do 30 kg). Vsak mora poslati 30 K. Na poznejše prijave se na noben naćin ne bo oziralo.

B. B.

Drobno.

— Na državni obrtni šoli v Ljubljani se je na višjo odrebo prelozil prićetek rednega pouka za teden dni, torej na dan 26. t. m. Vsed tega se bo vršil sprejemni izpit v višjo obrtno šolo dne 24. t. m. ob osmih. S tem je omogoćen vstop v šolo tudi onim srednješolcem četrttega razreda, kateri delajo te dni dodatne izpite. Za te ućence in za morebitne zamudnike rednega termina bo še naknadno vpisovanje v pondeljek, dne 22. t. m. od 15. do 17. ure ter v torek, dne 23. t. m. od 9. do 12. in od 15. do 17. ure.

— Draginja v Zagrebu. Zagrebški listi pišejo, da se v Sloveniji živi skoro za 100% ceneje kot v Zagrebu. Na Bledu je meso po 12 K, v Zagrebu pa po 18 do 20 K. Juha v Mariboru 50 vin., goveje meso z omako 6 K itd. medtem ko je v Zagrebu celo na trgu vse to za polovico dražje, kljub temu, da Slovenija dobiva vsa svoja živila iz Hrvaćke: jasen dokaz, da je v Zagrebu korupcija in oderuštvo na vrhuncu in da je Zagreb najboljša šola za odiranje. List dostavlja še: Ljudje ne morejo umreti od gladu, živet pa jim tudi ne puste. Zalostna nam majka ...

— Velika vatvina se je izvršila v zagrebškem pošćnem uradu na Wilsonovem trgu. Ukraćeno je bilo 2900 kron in 30.000 znaank. Tatovi niso znani.

— Nesrećna smrt. Na cesti iz Kotorja v Kambor so našli dne 15. julija t. l. umorjenega stoževnega strojevodja Franca Kripica. Vzrok nesrećne smrti še ni znan.

— Osrednje društvo natakarkjev ter hotelnići, gostilnići in kavarinićki uslužbencev v Ljubljani priredi v soboto, dne 20. t. m., ob 1/2 20. uri v vseh prostorih »Narodnega doma« svojo veselico. Svirala boće voljaška godba pod osebnim vodstvom kapelnika g. dr. Cerina. Spored je zelo zanimiv ter nudi p. n. občinstvu mnogo zabave in smeha. Ob 23. uri se prićne ples. K mnogobrojni udelećbi vabi 554 (4) odbor.

— Društvo drž. uslužbencev države SHS za slovensko ozemlje ima svojo odborovo sejo 18. t. m. ob 8. uri zvećer v obićajnem lokalu. Vsi polnošćevilno! — Predsedstvo.

— Razpušćena društva. Deželna vlada za Slovenijo je razpušćila naslednja društva: »Laibacher Schulkuratorium« v Ljubljani; vse podrućne (krajevne skupine) nemških osrednjih društvev, in sicer »Deutscher und österreicherischer Alpenverein«, »Deutscher österreichischer Eisenbahnbeamten-Verein«, »Österreichischer Flottenverein« in društvo »Deutsches Haak« v Celju.

— »Državna posredovalnica za delo«, podrućnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 9. do 14. septembra 1919 je iskalo delo 175 moških in 44 ženskih delavnih moći. Delodajalci so pa iskali 89 moških in 59 ženskih delavnih moći. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4517. Delo išćejo: pisarniške moći, knjigovodje in kontoristi (331), trgovski sodrućniki in sodrućnice 318, poljski delavci in delavke, tovarniški delavci in delavke (130), služkinje in kuharice (121), vajenci raznih strok (125), dmararji in dmarice (102), peki, mlinarji in mesarji, šivilje, krojaći, ćevljariji, natakarkji in natakarice, rudarji, ključavničarji, strojniki, ekonomni, oskrbniki, mehanikarji, slugje, vratarji, hišniki, pazniki, lapani, kavaći, plavzarji itd. — Delo je na razpolago: likpacem, težakom in raznim delavcem (202), služkinjam in kuharicam (123), poljskim delavcem in delavkam, vajencem razne stroke, drvarjem, ključavničarjem, ćevljarijem, mizarjem, delavcem za hudoornike, petarjem, minerjem, strojarjem, sedlarjem, krojaćem, sodarjem, tesarjem, žagarjem, zidarjem, mlinarjem, oglarjem, strojnim pletilkam, kurjaćem itd.

Strokovno gibanje.

Naćelnik ćevljarske zadruge v Mariboru se hvali, da bo dobil iz Ljubljane ćevljarije, ki mu bodo napolnili zastoj delati. No, tega veselja mu ljubljanski ćevljariji že ne bodo delali.

Krojaći. Vse, ki ste se priglasili za prikojevvalni tečaj ali se še boste in tudi vse zaupnike delavnic vabimo na sestanek, v ćetrtek, 18. t. m. ob 8. uri zvećer v društvenem lokalu, Selenburgova ulica 6. Proslimo toćne udelećbe! — Odbor.

Shod lesnih delavcev na Jezerškem se vrši v nedeljo, dne 21. septembra t. l. ob 1. uri popoldne. Poroćevalec iz Ljubljane. Pridite vsi na shod!

Shod lesnih delavcev v Sevnici se vrši v nedeljo, dne 21. septembra t. l. ob pol 10. uri popoldne. Poroćevalec iz Ljubljane. Polna udelećba dolećnost!

Lesni delavci v Zagrebu se nahajajo že pet mesecev v mezdrem gibanju. Zagrebški delodajalci so poslati svoj agente, da vabijo mizarje pod pretvezo dobre plaće v Zagreb. Mizarje tem potom nujno prosimo, da ne sprejemajo tam dela, dokler ni mezdno gibanje konćano.

Stavka kovinarjev in šoferjev je izbruhnila v Belgradu danes v društstvu saobraćaja.

Vestnik »Svobode«.

Odborova seja »Svobode« se ne vrši danes kakor je sklicana, temveć jutri v ćetrtek ob 7. uri zvećer.

Kultura.

Repertoar Narodnega gledališća v Ljubljani. Drama: V sredo, 17. septembra »Favn«, Abonement B. — V ćetrtek, 18. septembra »Favn«, Abonement E. — V petek, 19. sept. zaprto. — V soboto, 20. sept. »Dnevi našega življenja«. Abonement C. — V nedeljo, 21. sept. »Snećulćica in škratje«, popoldne ob 3. uri. Izven abonementa. — V nedeljo, 21. sept. zvećer »Dnevi našega življenja«. Izven abonementa. — Opera: V sredo 17. sept. »Madame Butterfly«, Abonement D. — V ćetrtek, 18. sept. »Pikova dama«, Abonement C. — V petek, 19. sept. »Madame Buter-

fly«. Abonement A. — V soboto, 20. sept. »Pikova dama«. Abonement B. — V nedeljo, 21. sept. »Postiljon iz Lonjumeau«. Izven abonementa.

† Josip Barićević. V Zagrebu je umrl te dni knjićevnik in novinar Josip Barićević. Njegova dela so raztresena po časopisju. Bil je eden izmed najboljših pripovednićkih talentov. Nekaj literarnih del je že zbranih v knjigi: »Novele in portreti«.

Ministrska kriza.

Belgrad, 15. Dosedanji predsednik vlade je nasvetoval prestolonasledniku regentu, naj se nemudoma izvrše najpotrebnejše priprave za koštituanto in naj se razpiše volitve. Priporoćil mu je delovati na to, da se likvidira zunanja politika in ne ovira već izvedba agrarne reforme. Po mnenju g. Davidovića bi bil dr. Pavlović najpripravljeni moć za sestavo koncentracijskega kabineta iz vseh strank. Tudi dr. Pavlović je bil na dvoru pri prestolonasledniku regentu ter mu nasvetoval ćim skorašnji razpis volitev v koštituanto, kakor edini primerni izhod iz te zagate. Glede osebnosti, kateri bi kazalo poveriti sestavo nove vlade, je dr. Pavlović predloćil regentu, naj se o tem posvetuje z naćelniki vseh strank; izjavil je, da on sam ne bi želel sprejeti tega mandata, da pa bo po svojih moćeh storil vse, da pripomore k rešitvi države iz današnjega težkega položaja.

Dr. Pavlović sestavi vlado. Belgrad, 16.

Prestolonaslednik je poveril sestavo nove vlade dr. Pavloviću. Dr. Pavlović je sprejel mandat v nadi, da vendarle pride do sporazuma med vsemi strankami, da si on sam osebnostno ni želel, da se mu je poverila sestava nove vlade.

Dr. Pavlović je začel vćeraj popoldne ponovno s posvetovanji. Najprej je posetil naćelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošća, kateri je izjavil, da stoji njegova stranka na starem stališću, da zahteva sestavo koalicijske vlade, ki naj izvrši priprave za koštituanto. Isto sta izjavila g. dr. Trifković in Ribarac. Vse tri skupine so edine v tem, naj sestavi novo vlado dr. Pavlović. Narodni klub je ostal pri svoji prvi odloćitvi, da je za koncentracijsko vlado, katero naj sestavi Protić. Radikci so zelo nezadovoljni, ker je sestava vlade poverjena dr. Pavloviću, zakaj oni menijo, da bi moral sestavo vlade dobiti Protić kot še najmoćnejše opozicijske skupine.

Dr. Pavlović je posetil snoć ob polu 19. uri Protića in ga obvestil, da je prejel od regenta mandat za sestavo nove vlade. Pozval je Protića, naj radikalci stavijo svoje pogoje in oznaćijo ljudi, ki naj bi vstopili v kabinet kot ministri. Protić je izjavil, da radikalna stranka ne more vstopiti v vlado, niti se ne more razgovarjati glede sestave nove vlade poprel, nego pridejo v Belgrad Pašić, dr. Trumbić in dr. Smodlaka. Zunanji položaj je tako resen, da je nujno potrebno poizvedeti za mišljenje naših delegatov v Parizu. Zdi se, da so radikalci iznenadeni vsled tega, ker je poverjen mandat za sestavo vlade dr. Pavloviću in ker je Protić še v nedeljo povdarjal pri regentu državno potrebo, da se pozovejo imenovani delegati iz Pariza, da se zasluiš njihovo mnenje o členu 51. mirovne pogodbe z Avstrijo.

Nocoj, oziroma jutri zvećer pričakujejo prihoda naših delegatov iz Pariza. Izgleda, da se kriza ne bo mogla rešiti pred prihodom teh gospodov v Belgrad. Dr. Pavlović nadaljuje danes svoje razgovore in bo nocoj poroćal regentu.

Najnovija poroćila.

D'ANNUNZIEVO PAŠEVANJE NA REKI.

LDU. Bakar, 16. Na Reki vlada še vedno italijanska anarhija v popolnem obsegu. Po mestu love naše ljudi in jih zapirajo ter zlostavljajo na razne naćine. Po napadu na Sušak so se italijanske ćete umaknile na Reko ter stražijo na mostu. Na Sušaku se nahaja vojaška brigada »Regina«, ki je ostala vladi zvesta. Na Reki se širijo razne lažnive vesti o volaški ustavi v Italiji in o padcu Nittićevega kabineta. Vćeraj je nad Reko plul aeroplan, ki je metal proglaš poveljnika 26. zborna iz Opaiće, kateri pozivlje pobunjene vojake pod pretju teških posledic, naj se javijo do ćetrka pri svojih ćetah. Kolikor se do sedaj doznava, je med upornimi volaki većina iz brigade »Cafabria«. Mnogi volaki so uvideli, da so bili zapoćani ob brezdušnih agitatorjih in

so se vrnili k svojim ćetam. D'Annunzia so pozvalje italijanske oblasti naj zapusti Reko. Med tem pa D'Annunzio je reških italijanskih listih napada uradno Italijo in psuje na razne naćine dalje proti Slovanom. Italiji oćita, da je prešla v tabor sovražnikov italijanstva, med tem ko nazivlje uporne mornarje mašćevalce naroda. Vćeraj je došel v Grobnićko polje, kjer je odrejal, kako se imajo utrditi pozicije proti eventualnemu napadu Srbov. Drugaće zavzema mesto polagoma svoje staro lice. Središće mesta se je nekoliko umirilo, zato pa se vrše većji skandali po stranskih ulicah in na periferiji mesta. Nocoj ob 1. uri so bile vržene v neko javno hišo tri bombe ter so bile ranjene štiri osebe. Naših ljudi je mnogo interniranih v gledišću, kjer so izpostavljeni najbrutalnejšem postopanju. Razen tega silijo naše ljudi po ulicah, da morajo nositi italijanske zastave in da morajo klicati »Živela italijanska Reka«. Entente oblasti so izroćile Italijanom ultimatum, da se morajo odstraniti z Reke.

Iz Slovenije.

Shod invalidov v Strnišću pri Ptuj.

V nedeljo, dne 14. t. m. se je vršil tu shod invalidov, ki je bil prav dober obisk. Otvoril ga je Korošć to m a j, Fran iz Celja ter oćrtal navzoćim program zveze, njene uspehe, njen hitri razvoj. Omenil je tudi vse one smešne napade od strani »Nove Dobe« na zvezo, kateri so izvirali većinom iz nećednih nagibov. Zveza slov. invalidov je dala namreć tiskati svoje tiskovine v Celju, in sicer zato, ker jih je dobila tam polovico ceneje nego v Zvezni tiskarni, kjer se tudi »Nova Doba« tiska. Iz tega revnega razloga so nato zagrnali kritik in vik. Nadalje je govornik omenil, da so stremili različni elementi v Celju za tem, da postavijo zvezo invalidov na šovinistićno stališće, kar jim je seveda spodfeto. Ker zveza invalidov mora ostati internacionalna ter tudi politioo nepristranska. K besedi sta se še javila navzoća Kendar in Kotnik, ki sta povdarjala potrebo organizacije in skupnega delovanja invalidov za njihove pravice. Košć to m a j pozvame nato zopet besedo, ter omeni surorvo postopanje obćin napram invalidom. Opozarja zato vse navzoća, da naj bodo posebno previdni pri sedaj predstojećih obćinskih volitvah. Priporoća tudi, da se v vsak obćinski zastop izvoli tudi po enega invalida. Prećital je nato rezolucijo, ki je bila z velikim navdušenjem in soglasno sprejeta. Govornik je želel veliko pritrjevate, iz katerega je bilo razvidno, da se invalidi interestrjo resnićno za izboljšanje svojega stanja in da se poživljajo na bedasto hujskante sovražnih časopisov.

Zanimiva razkritja

o deželnem in obćinskem gospodarstvu na Kranjskem.

KAKO SO SLEPARILI.

Izven proraćuna so bili v 1915. dohodki in stroški sledeći:

Dohodki . . . . . 263.276 K 56 h
Stroški . . . . . 1.614.374 K 58 h

Primanjkljaj . . . . . 1.351.098 K 02 h

K temu raćunu se pripomni sledeće:

Od 4 1/2% komunalnih zadolžnjic Kranjske deželne banke v znesku 2.000.000 K nom., ki jih je prelela dežela l. 1914. v plaćilo za pri imenovan banki najeto posejilo za deželne elektrarne v znesku 2.000.000 K, se je l. 1915. prodalo 67 zadolžnic v nom. vrednosti 254.800 K in prelelo za nje 227.300 K.

Od dveh vojnih posojil, ki jih je izdala država v l. 1915. t. l. od drugega in tretjega posojila, je deželni odbor prevzel na splošni raćun deželnega gospodarstva vsoto 750.000 kron, in sicer od 2. vojnega posojila vsoto 250.000 K, od 3. vojnega posojila pa vsoto 500.000 K. Izdatke za ti posojili je znašal 702.986 K 17 h.

Za deželne elektrarne so je izplaćala l. 1915. čista vsota 886.400 K 80 h. Vpoštevši do konca leta 1914. izdano vsoto 1.743.254 K 74 h je znašal skupni izdatek za deželne elektrarne do konca leta 1915. 2.629.655 kron 54 h.

O celotnem gospodarjenju l. 1914. je raćun sledeći:

Gospodarjenje po proraćunu: Dohodki: 8.487.943 K 83 h; Gospodarjenje izven proraćuna: dohodki: 263.276 K 56 h; skupaj 8.751.220 K 39 h. — Gospodarjenje po proraćunu: stroški: 7.114.266 K 43 h; Gospodarjenje izven prorać.: stroški 1.614.374 K 58 h; skupaj 8.728.641 K 1 h. — Gospodarjenje po proraćunu: presećek: 1.373.677 K 40 h. — Gospodarjenje

izven prorač.: primanjilja: 1.351.098 kron 2 h; skupaj: 22.579 K 38 h.

Dasi leta 1915. — z ozirom na končni gospodarski uspeh — ni bilo potrebe za najete kakih posojil. so se posojila vseeno najela. in sicer deloma v svrhu oiačenja deželne blaginje, deloma pa v pokritje stroškov gospodarjenja izven proračuna.

Posojila so se najela na štirih računih, kakor je to razvidno iz nastopnega:

Na račun kredita 2.000.000 K, ki ga je Kranjska deželna banka otvorila deželi l. 1914. povodom najete posojila 2.000.000 K za deželne elektrarne, in sicer proti zastavi od te banke kot plačilo posojila za deželne elektrarne prejetih komunalnih zadolžnic. se je l. 1915. dvignil daljni znesek 466.220 K. Dolg na tem računu, ki je znašal ob koncu l. 1914. 846.990 K, je torej ob koncu l. 1915. dosegel vsoto 1.313.210 K.

Na račun dolgov pri domačih za kladih se je dvignila pri deželnem melioracijskem zakladu vsota kron 414.961 36 h.

V delno pokritje nakupnih stroškov za nabavo 2. vojnega posojila v znesku 250.000 K se je pri vojni posojilnici proti zastavi tirov tega vojnega posojila najelo posojilo v znesku 187.000 K.

Končno se je v delno pokritje nakupnih stroškov za nabavo 3. vojnega posojila v znesku 500.000 K najelo pri Kranjski deželni banki proti zastavi tirov tega vojnega posojila posojilo v znesku 226.400 K.

Ozira se na ta posojila ter na zgoraj označene uspehe gospodarjenja v letu 1915. je račun o denarnih tekočega gospodarstva sledeči:

Imovina tekočega gospodarstva ob koncu leta 1914 . . . 288.925 K 56 h

V l. 1915. najeta . . . 1.294.581 K 36 h

Presežek l. 1915. . . 22.579 K 38 h

Stanje imovine tekočega gospodarstva ob koncu leta 1915. . . 1.606.086 K 30 h

Za melioracijske namene se je v letu 1915. izdala iz deželnega melioracijskega zaklada vsota 274.276 K 41 h.

Skupno stanje imovine in dolgov dežele ob koncu leta 1915. je proti stanju skupne imovine in dolgov ob koncu leta 1914. sledeče:

Leto 1915.

Uspeh: . . . 31.257.368 K 18 h

Dolgovi . . . 30.983.677 K 43 h

Čista imovina . . . 273.890 K 75 h

Čisti dolgovi . . . —

Leto 1914.

Proračun: (29.157.991 K 30 h + 2.099.376 K 88 h)

(30.263.130 K 53 h + 720.546 K 90 h)

(1.105.139 K 23 h + 1.378.829 K 98 h)

(Dalje prih.)

Zdravstvo.

Typhus (legar) se zelo širi po Poljski in bahtskih pokrajinah. Dolej je znanih že nad 200.000 slučajev. Na pomoč je prišla tudi tu ameriška misija, ki je pripeljala s seboj 700 vagonov zdravstvenega materiala.

Zdravniška služba v Ljubnem. Razpisana je služba okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Ljubno, ki mu pripadajo občine Ljubno, Luče in Solčava. Razven sistemiziranih prejemkov in 100% draginske doklade dobiva zdravnik od občine Ljubno še stanovanjski pavšal 600 K na leto. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

Zdravniška služba na Koroškem. Zdravstveni odsek za Sloventjo in Istro razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveni okrožji Železna kaplja in Grebince. Za okrožne zdravniške službe na Koroškem se je določila do definitivne ureditve ista plača, kakor jo imajo okrožni zdravniki na Štajerskem. V obeh razpisanih okrožjih je zdravnik nujno potreben in se mu nudijo najugodnejše razmere. Interesente opozarjamo na razpis v Uradnem listu.

Gospodarstvo.

Dovolitve za nakup živil. Pavel Müller v Labodu 1 vagon koruze, Kis in Kraus in Čakovca v Železno Kapljo 1 vagon rži, v Prevalje 1 vagon rži, in v Brezno 1 vagon koruze, Dimič v Borovlje 9 vagonov koruze, 5 vagonov pšenice, 1 vagon ovs, v Bistrico 1 vagon koruze, 1 vagon pšenice, in v Srednjo vas 2 vagona koruze. F. Zangger v Celju 1 vagon moke, Peter Katič iz Rume v Ljubljano 2 vagona koruze, 2 vagona pšenice, 1 vagon moke, Josip Urban v Bistrici 10 vagonov koruze, Dragotin Kapič iz Srema v Maribor 5.000 kg masti, Ivan Kresnik v Vuzenici 1 vagon koruze, Valentin Leitgeb v Sinčavesi 1 vagon koruze, Dumiv v Jesenice 2 vagona koruze in 1 vagon pšenice, Momčilović iz Siska v Bistrici 1 vagon koruze, 1 vagon pšenice, v Prevalje 1 vagon koruze in 1 vagon pšenice, v Železno Kapljo 1 vagon koruze in 1 vagon pšenice, Artenjek in Šošterič v Ptuju 2 vagona moke.

Stroji za mesarje. Urad za pospeševanje obrti ima za oddati siedeče, že rabljene mesarske stroje: 1 mesarski stroj za mešanje, 4 stroje za basanje, 2 stroja za rezanje, 1 stroj za mečkanje. Interesenti naj se blagovolijo zglasiti pri omenjenem uradu na Dunajski cesti št. 22.

Padanje vinskih cen. Ker so Italijani prodali v Nemško Avstrijo velike množine vina, bodo pri nas znatno padale cene vina.

Rumunska letina se ceni — dasi je bilo obdelanih le 60 procentov zemlje — na 145.000 vagonov žita od kojih se more nad 50.000 vagonov izvesti. V tem ni všteta izvanredno dobra letina v Besarabiji.

Trgovski dogovor z Madžarsko je sklenjen in bo te dni tudi ratificiran.

NAŠ NOV PODLISTEK.

Našim čitateljem naznanjamo, da prličemo te dni objavljati znamenito delo Knuta Hamsuna »Glad«. Ta spis bo gotovo silno zainteresiral vse naše čitatelje. O nlem bomo še pisali.

Izdajatelj: Josip Petejan. Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

Kavarua Vospernik, Ljubljana, Sv. Jakoba trg, se priporoča slavnemu občinstvu. 533 4-3

Kupi se ročni vozček, lahak, na dveh ali štirih kolesih za vožnjo zavojčkov. Popudbe z navedbo cene na upravnishvo »Napreja«.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje uniči pri šlo-veku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 6 K. Po pošti 7 K poštne prosto. Prodaja in razpošilja lekarna Trnkóczy v Ljubljani, zraven 10-3 rotovža. 531

Slavnemu občinstvu naznanjavo, da sva prevzela

gostilno „Narodni dom“ v Celju.

Skrbela bođeva za dobro in točno postrežbo, ter se priporočava za mnogobrojen obisk.

Ivan in Ana Černe z Goriškega. 538 15-2

Priporoča se trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

ZALTA & ŽILIC

Ljubljana, Marije Terezije cesta 10. 2 (Gospoavetska cesta.) 532

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir. Specijelno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbene inženirske stroke.

Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah. 184

Miši, podgane, stenice, šturki! Izdelovane in razpošiljatev preizkušene radikalno učinkovitega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 6; za šturke K 6-; posebna močna tinktura za stenice K 6-; uničevalec moljev K 3-; prašek proti mrčesu K 5-; mazilo za človeške uši K 3; mazilo proti ušcem pri živalih K 3; prašek za uši v obleki in perilu K 3; prašek proti pernini ušem K 3; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) in mravljam K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III. 14

Denarna nakazila

v Čeho-Slovaško in Nemško Avstrijo sprejema

Menjalnica in informacijska pisarna d. z o. z.

nasproti južnemu kolodvoru. 553

Gospodinja, ki rabi

Milo „SRNA“

štedi s perilom, časom, trudom in denarjem. Poizkusni zavoji po 4 1/2 kg vsebine.

IGNAC FOCK, tvornica mila in sode, Kranj.

Najelegantnejši moderni kroji Najboljše blago!

Vsakovrstne obleke. — Lastno angleško blago! KONKURENČNE CENE! . . . SOLIDNO DELO!

KROJAČNICA FRAN IGLIČ V LJUBLJANI -- KOLODVORSKA ULICA 28 (PREJ V TRSTU) 556 2-1

Izdeluje OBLEKE ZA MOŠKE, ŽENSKE IN ZA OTROKE po najokusnejšem modernem angleškem in francoskem kroju in po ugodnih cenah.

;; Zaloga angleškega blaga za moške obleke. ;;

Kompletne obleke iz tega blaga po meri od 800K naprej.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: Vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPUJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture.

DAJE: kredite in predujme na blago in efekte itd.

IZDAJA: akreditivo na vsa tu inozemska mesta.

POSPEŠUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzjavni: **ESKOMPTNA.** 548 50-1 Int. telefon št. 146.

Razpis služb.

Sprejme se v službo

dober knjigovodja

in pa nekaj

administrat. in računskih uradnikov.

Plača in nastop po dogovoru. Ponudbe z izpričevali in referencami na Vnovčevalnico za živino in mast v Ljubljani. 555

Veletrgovina vina MILKO JESIH

Rudnik — Ljubljana.

je otvoril

VINOTOČ novih in starih garantirano naravnih vin.

Ljubljana, Florjanska ulica 36. 548 3-2

Podružnico v Mariboru

Gosposka ul. št. 38,

je ustanovila tovarna za

barvanje in kemično čiščenje oblek in vsevrstnega blaga svetlolikanje (ovratnikov, sraje, zapestnic i. t. d.)

Jos. Reich

524 3-1

Ljubljana Novo mesto Maribor.

Rogaška Slatina

Tempel vrelec: Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec: Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec: Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina je najbolj priljubljena in se vobče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalčno-saliničnih rudninsko-kisljih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljšo sredstvo, s katerim se obvaruje v mrzličnih krajih mrzlice.

Rogaška slatina je najboljša namizna in zdravilna, mineralna voda, katera nima nikdar slabega okusa ali duha. 547 10-2

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih Rezervni zaklad nad K 1.100.000.

3%

brez odbitka rentnega davka.

Ustanovljena l. 1881.